

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

xij. An gaudeat seruus comparatiuè ad Dominum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

que Ordinis, aut militiæ regulares ostendit, in casibus ibi relatis, quin imò indistinctè in omnibus illos immunitate gaudere: ergo.

Respondetur; nego antecedens, quia in ea Pontifex id non agit, ut quid de illis delinquentibus, & confugis faciendum sit, statuatur, sed in prædicta dispositione inclusos esse abnegat, quod licet per laicorum expressionem obtinere potuisset, voluit tamen expressius exprimere, ne id laici Magistratus vigore facultatum (in hoc non derogatarum) exercere possent prætenderent, præcipiens, ne illis (etiam in casibus in constitutione expressis) contra eius generis homines vterentur, à quo negante, & limitante præcepto affirmatiua dispositio elici non potest, cum in casu valde remoto Pontifex processerit, ut in *l. que, ff. de verb. oblig.* ibi: *Extrinscis, & nihil ad præsentem actum pertinentia pro superuacuis habebuntur*, &c. nam tota illa oratio ad laicos Magistratus dirigitur, ut in suis subditis ea omnia, quæ in Bulla dicta sunt, experiantur, ne putarent id ipsum sibi contra Clericos licere, quo fit, ut nihil de Clericis, aliisve fauore Ecclesiasticorum iudicium positiuè constitutum sit, ex *cap. duo sum 112. quest. 1. & in l. Miles, in princip. ff. de legat. 2.* & ex Baldo *conf. 405. præsupposita, vers. non obstant illa verba, lib. 4.* Cast. *conf. 252. viso puncto, col. 2. in princip.*

21 *lib. 1. & Barbosa axiom. 73. num. 17.* Expressio siquidem, & specialis locutio eorum, quæ tacite inerant, quando ad maiorem claritatem, & euidenciam sit, non vitatur, neque aliquid addit, licet dubietatem tollat, *l. quasitum est, §. si quis fundum, ff. de fund. instr. ibi: Sed potius ex abundanti adiectum, l. conditiones, quæ extrinsecus, vbi Gloss. ff. de condit. & demonstr. l. pediculis, §. Labeo, ff. de aur. & argent. legat. l. insula, §. 1. & l. testamentum, Cod. de testam.* Quod autem oratio ad iudicem laicum directa fuerit, patet ex dictæ clausulæ verbis: vbi postquam præcepisset Pontifex, ne Curia sæcularis in spiritali questione hæresis (licet à factorum immunitate exclusum crimen illud fuisset) se intromitteret, sequitur præcipiendo, ut idem de personis Ecclesiasticis seruandum sit, etiam in casibus in illa expressis: quod si, ut supra dicebatur, nullatenus Clerici, minusque Religiosi, in Canonibus expriman-
tur, quin neque comprehendi possint, sed potius ex eis expellantur, cum à laicis per oppositam speciem contradistinguantur, sequitur, quod idem de Clericis, & Religiosis dici non possit.

Hinc non obstat, si dicas: Constitutio Gregoriana facultatem extrahendi Clericos laicis iudicibus detrahit: ergo Clericos ad Ecclesiam confugere solitos innuit. Item Ecclesiasticis iudicibus id permittit in casibus exceptis: ergo negare videtur in non exceptis: 23 patet enim ad hæc facile responsio ex dictis. Ut omit-
tam, quod si Clerici ad Ecclesiam confugere sunt soliti, id faciant sequendo opinionem oppositam, quæ est etiam satis probabilis.

Instabis quintò. Clericus si extra Ecclesiam delinquat, ac inde ad Ecclesiam confugiat, habetur ac si quilibet laicus deliquerit: ergo.

Respondetur, quod siue Clericus deliquerit in Ecclesia, siue extra, non est hæc ratio, cur is immunitate 24 non gaudeat, sed relatæ per nos supra, quæ respiciunt personam, & statum totaliter diuersum à laicis, in quibus magis excusabilia sunt delicta, quam in Clericis, *cap. cum ab omni 10. de vit. & honest. Cler. & cap. fin. eod. tit.*

Instabis sextò. Legislator tenetur legem suam seruare, *cap. cum omnes, de constit. ibi: Patere legem, quam tu ipse tuleris*: ergo etiam Ecclesiastici tenentur legem de immunitate ab Ecclesia latam seruare.

Respondetur distinguo antecedens: Legislator tenetur legem suam seruare, quando materia legis est communis omnibus, concedo: quando non est com-

munis omnibus, nego: ita est in casu nostro; quia, 25 sicuti supra dicebam, extractio à locis sacris non est inducta contra potestatem Ecclesiasticam, sed contra sæcularem: nam cum de iure communi nemo possit exercere iurisdictionem in alieno territorio, merito Pontifex sæcularibus interdixit iurisdictionem in Ecclesia exercere, extrahendo ad illam confugientes, quam tamen facultatem Ecclesiasticis Prælati in suis Ecclesiis id faciendi non ademit, cum illa ad ipsorum quasi territorium pertineant.

SECTIO XIII.

An gaudeat seruus comparatiuè ad dominum?

SUMMARIUM.

- 1 *Seruus, licet comparatiuè ad iudicem gaudeat immunitate, tamen non gaudet comparatiuè ad dominum.*
- 2 *Seruus postquam Clericis iuramentum præstiterit dominus de eius immunitate, ad seruitium domini sui redire compellitur, etiam inuitus, alioquin à domino poterit occupari.*
- 3 *Iuramentum domini videtur sufficiens ad securitatem serui quando delictum est leue, at si delictum fuerit graue, regulariter iuramentum non sufficit.*
- 4 *Prælati Ecclesiastici non obligantur domino seruum suum tradere quando delictum est graue, sub simplici iuramento, sed tenentur dare maiorem securitatem.*
- 5 *Dominus recusans dare maiorem securitatem pro serui immunitate, compellitur ad eum vendendum, quia tunc non debet domino tradi.*
- 6 *Si seruus armatus irruat in Ecclesiam, & ibi mutilat, vel occidit, est extrahendus, quia tunc immunitate non gaudet.*

Respondetur, quod seruus, quamvis comparatiuè 1 ad iudicem gaudeat immunitate Ecclesiæ, ut supra dicebam, quia comparatiuè ad illum qualitas seruitutis per accidens se habet; tamen comparatiuè ad dominum non gaudeat: & probatur, quia Innoc. III. in *cap. inter alia, §. si verò seruus, de immunit. Eccles.* ait, quod postquam de immunitate serui dominus 2 eius Clericis iuramentum præstiterit, ad seruitium domini sui redire compellitur, etiam inuitus, alioquin à domino poterit occupari. Idemque habetur *l. presenti, §. fin. Cod. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt.* Quod tamen locum habet, si delictum serui fuerit 3 leue: tunc enim per iuramentum præstitum videtur sufficiens securitas seruo dari, & periculum irregulæ correctionis euitari. At si delictum fuerit graue, regulariter iuramentum non sufficit, quapropter securitatem aliam maiorem debet dominus dare (aliàs non obligabitur Prælati Ecclesiastici seruum domino 4 tradere, sicuti rectè docet Gloss. in *cit. l. presenti*, & in *Authent. de mandatis Principum, §. publicorum*, & Suar. *lib. 3. cap. 10. num. 2.* Azorius 2. part. *lib. 6. cap. 9. quest. 9.* in *fin.* Duard. in *Bull. Cæn. lib. 2. can. 15. quest. 16. num. 14.* Farinacius in *append. de immunit. cap. 4. n. 76.* Gutierrez *præf. qq. civil. quest. 1. num. 1. & 18.* & Anastas. Germon. *de sacr. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 55.* quam securitatem maiorem si dominus noluerit, vel non potuerit dare, 5 compelli debet seruum vendere, & non debet seruus domino tradi, §. *fin. Instit.* quibus alienare licet, vel non; & docet Gloss. in *cit. l. presenti*, & in *cit. Authent. de mandatis Princip. Abb. in cap. inter alia, n. 23.* Butrius *ibid. num. 16.* Decian. *lib. 6. cap. 26. num. 6.* & alij apud Farinacium

rinacium loc. *suprà cit.* n. 69. Vide etiam Cutellium de immunit. *Eccles.* lib. 1. q. 1. n. 9. & quæ dicuntur *sect.* 15.

Obligatus in *seru.* C. de his qui ad *Eccles.* conf. dicitur, quod si seruus armatus in Ecclesiam intrat, statim fit extrahendus, vel domino danda facultas illum extrahendi: ergo.

6 Respondetur cum Angelo *verb.* Immunitas, num. 12. id intelligendum esse cum cautione prædicta iuris Canonici, promissa scilicet, vt *suprà*, impunitate serui, dummodo non intrat in Ecclesiam, & ibi mutilat, vel occidat, quia tunc absque dubio extrahendus est, vt potè immunitate Ecclesiæ non gaudens, vt *infra dub.* 19. dicitur.

SECTIO XIV.

An gaudeat Clericus, saltem in aliquo casu, tam comparatiuè ad Iudicem sæcularem, quam Ecclesiasticum?

SVMMARIVM.

- 1 Clericus dimisso habitu, modo sit tantum in minoribus, gaudet immunitate.
- 2 Clericus sine requisitis prescriptis à Concilio Tridentino *sess.* 23. cap. 3. reputatur vt laicus, & sic non debet esse deterioris conditionis.
- 3 Clericus gaudens privilegio fori, si committat delictum, ob quod iudici sæculari tradendus est, extrahi potest ab Eccle. astico iudice, & iudici sæculari tradi.
- 4 Crimina, ob quæ reus Clericus deponendus est, & iudici sæculari tradendus, excepta esse solent.
- 5 Clericus extrahi non debet ob crimen non exceptum, vel si extrahatur, Curie sæculari non est tradendus.

1 Respondetur, quod Clericus (in quibus casibus Iudex sæcularis eum capere potest, si scilicet in minoribus existat, & beneficiatus non sit, nec habitum, & tonsuram gestans, alicui Ecclesiæ, iuxta Tridentinum Concilium *sess.* 23. cap. 6. deseruiat (immunitate Ecclesiæ gaudeat, itavt nec à Iudice sæculari, nec Ecclesiastico extrahi possit, quia Clericus in tali casu reputatur vt laicus, & sic non debet esse deterioris conditionis, quam laicus. Vide *suprà* *sect.* 11.

2 An autem, si Clericus gaudens privilegio fori committat delictum, ob quod Iudici sæculari tradendus est, ab Ecclesiastico Iudice extrahi possit, vt Iudici sæculari tradatur.

3 Respondetur affirmatiuè, quia crimina, ob quæ reus Clericus deponendus, & Iudici sæculari tradendus est, excepta esse solent, itavt in ipsis cesset immunitas Ecclesiastica.

4 Caterum, si crimen aliquod sit, quod ab Ecclesiastica immunitatis defensione non excipitur, & nihilominus ob id Clericus incorrigibilis Iudici sæculari tradi possit, tunc Iudex Ecclesiasticus, vel illum extrahere non debet, vel si extrahit, Iudici sæculari tradere non potest.

SECTIO XV.

An gaudeat Religiosus in ordine ad Prælatum Religionis?

SVMMARIVM.

- 1 Religiosus si delinquat, non gaudet Ecclesiæ immuni-

tate, & sic à Prælato Religionis ab Ecclesiæ extrahi potest.

- 2 Religiosi gaudent Ecclesiæ immunitate, si ita gaudent Clerici, & sic nunquam de delictis suis à superioribus puniri possent, cum semper sint in Monasteriis immunitatem habentibus.
- 3 Religiosis immunitas conuenire non potest, nec de iure Cæsareo, nec de iure Pontificio.
- 4 Religiosi attentis votis solennibus non veniunt appellatione liberorum, sed seruis equiparantur, ideo suis superioribus tradi debent.
- 5 Seruus, siue ius Canonicum, siue ius Civile spectetur, ad seruitutem reuocari potest.
- 6 Religiosi quod gaudeant immunitate in Ecclesiis non suorum Monasteriorum affirmant Gambacurta, & Petrus Cenedus, secus si à superiore eis tantum imponenda sit poenitentia paterna.
- 7 In sententia dictorum si superior ad iniungendas poenas ultimas extraheret Religiosum ab Ecclesiæ alterius Ordinis, violaret immunitatem, & censuræ latus contra violantes incurreret.
- 8 Religiosi sic extracti non tenentur ad interrogationes factas respondere.
- 9 Religiosus in Ordine ad Prælatum Religionis, quod non gaudeat Ecclesiæ immunitate, simpliciter dicendum est.
- 10 Praxis, & consuetudo obtinent, quod Religiosi pro suis criminibus cognoscantur tantum à Prælatis Religionum, etiam de mandato Summi Pontificis.
- 11 Religiosus committens apostasiam, & quodcumque aliud delictum, etiam non exceptum, non gaudet immunitate, ita vt à suo superiore ab Ecclesiæ extrahi non possit, & puniatur in foro etiam iudiciali, secundum sacros Canones, contra plures Doctores.
- 12 Limitatur quod non gaudeat in Monasteriis, & Ecclesiis sui Ordinis.
- 13 Amplia secundum Auctorem, quod absolue non gaudeat.

1 Respondetur, quod Religiosus è contra, si delinquat, immunitate Ecclesiæ non gaudeat, & consequenter à Prælato Religionis ex Ecclesiæ extrahi possit. Atque ita docent Doctores *suprà citati*, illi qui tenent, quod Clerici immunitate Ecclesiæ non gaudeant, ad quam sententiam confirmandam.

Rectè subdunt primò, quod, si Clerici gauderent, gauderent etiam Religiosi, & sic nunquam isti de delictis suis à suis superioribus puniri, & detrudi in carcerem possent, cum fere semper, & Moniales semper sint in Monasteriis immunitatem habentibus: sed hoc est absurdum: ergo & absurdum est illud, vnde hoc sequitur; quapropter dicendum, quod nec Clerici, nec Religiosi immunitate Ecclesiæ gaudeant.

Rectè subdunt secundò, quod immunitas Religiosis conuenire non possit, neque ratione iuris Cæsarei (à quo etiam immunitas Ecclesiarum dimanauit) siue potestatis, siue intentionis effectus; neque ratione iuris Canonici, cum Pontifex in cap. inter alia, de immunit. *Eccles.* distinguat duo hominum genera, ibi: Iuxta sacrorum statuta Canonum, & traditiones legum ciuillium, ita duximus distinguendum, quod fugiens ad Ecclesiam, aut liber, aut seruus existat: & qua distinctione adhibita, priores in exceptis aliquibus criminibus, obtentis prius membris, & vita, præcipiat extrahendos; posteriores autem immunitate præstita, dominis vel inuitos tradi: quare cum Religiosi, attentis votis solennibus, appellatione liberorum non veniant, sed seruis æquiparentur, consequens est, quod ex vi huius textus superioribus suis tradendi sint, præsertim quia seruus, siue ius Canonicum, siue ius Civile spectetur.